

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (druhá komora)

zo 7. marca 2013*

„Životné prostredie — Odpady — Nebezpečné odpady — Smernica 2008/98/ES — Bývalé telefónne stĺpy ošetrené roztokom MCA (meď-chróm-arzén) — Registrácia, hodnotenie a autorizácia chemických látok — Nariadenie (ES) č. 1907/2006 (nariadenie REACH) — Zoznam spôsobov použitia ošetreného dreva uvedený v prílohe XVII nariadenia REACH — Bývalé telefónne stĺpy použité na stavbu lávok“

Vo veci C-358/11,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Korkein hallinto-oikeus (Fínsko) zo 6. júla 2011 a doručený Súdnemu dvoru 8. júla 2011, ktorý súvisí s konaním:

Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen liikenne ja infrastruktuuri -vastuualue

proti

Lapin luonnonsuojelupiiri ry,

za účasti:

Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue,

SÚDNY DVOR (druhá komora),

v zložení: predsedníčka druhej komory R. Silva de Lapuerta, sudcovia G. Arestis, J.-C. Bonichot (spravodajca), A. Arabadžiev a J. L. da Cruz Vilaça,

generálna advokátka: J. Kokott,

tajomník: A. Calot Escobar,

so zreteľom na písomnú časť konania,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen liikenne ja infrastruktuuri -vastuualue, v zastúpení: A. Siponen, asianajaja,
- Lapin luonnonsuojelupiiri ry, v zastúpení: S. Hänninen, predseda zväzu, a T. Pasma, tajomník zväzu,
- fínska vláda, v zastúpení: M. Pere, splnomocnená zástupkyňa,

* Jazyk konania: fínčina.

- rakúska vláda, v zastúpení: A. Posch, splnomocnený zástupca,
- Európska komisia, v zastúpení: I. Koskinen a A. Marghelis, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálnej advokátky na pojednávaní 13. decembra 2012,

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/98/ES z 19. novembra 2008 o odpade a o zrušení určitých smerníc (Ú. v. EÚ L 312, s. 3) a nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 z 18. decembra 2006 o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní chemikálií (REACH) a o zriadení Európskej chemickej agentúry, o zmene a doplnení smernice 1999/45/ES a o zrušení nariadenia Rady (EHS) č. 793/93 a nariadenia Komisie (ES) č. 1488/94, smernice Rady 76/769/EHS a smerníc Komisie 91/155/EHS, 93/67/EHS, 93/105/ES a 2000/21/ES (Ú. v. EÚ L 396, s. 1), v znení nariadenia Komisie č. 552/2009 z 22. júna 2009 (Ú. v. EÚ L 164, s. 7, ďalej len „nariadenie REACH“).
- 2 Tento návrh bol predložený v rámci sporu medzi Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen liikenne ja infrastruktuuri -vastualue (odvetvie „doprava a infraštruktúra“ ústredia pre hospodárstvo, životné prostredie a dopravu Laponska, ďalej len „liikenne ja infrastruktuuri –vastualue“) a Lapin luonnonsuojelupiiri ry (zväz na ochranu prírody Laponska, ďalej len „Lapin luonnonsuojelupiiri“) vo veci uskutočnenia prác na obnovu chodníka obsahujúceho lávky, ktorých štruktúra je zložená z bývalých drevených telekomunikačných stĺpov ošetrovaných roztokom nazvaným „MCA“ (meď-chróm-arzén, ďalej len „roztok MCA“).

Právny rámec

Právo Únie

Smernica 2008/98

- 3 Podľa článku 3 smernice 2008/98:

„Na účely tejto smernice sa uplatňuje toto vymedzenie pojmov:

1. ‚odpad‘ je každá látka alebo vec, ktorej sa držiteľ zbavuje, chce sa jej zbaviť, alebo je povinný sa jej zbaviť;
2. ‚nebezpečný odpad‘ je odpad, ktorý má jednu alebo viac nebezpečných vlastností uvedených v prílohe III;
- ...
13. ‚opätovné použitie‘ je akákoľvek činnosť, pri ktorej sa výrobky alebo zložky, ktoré nie sú odpadom, znova použijú na ten istý účel, na aký boli určené;
- ...

15. „zhodnocovanie“ je akákoľvek činnosť, ktorej hlavným výsledkom je prospešné využitie odpadu, ktorý nahradí iné materiály, ktoré by sa inak použili na splnenie určitej funkcie, alebo pripravenosť odpadu na plnenie tejto funkcie v závode alebo v širšom hospodárstve. Príloha II stanovuje neúplný zoznam činností zhodnocovania;

...“

4 Článok 6 smernice 2008/98 s názvom „Stav konca odpadu“ stanovuje:

„1. Niektorý špecifický odpad prestáva byť odpadom v zmysle článku 3 bodu 1, ak prejde činnosťou zhodnocovania vrátane recyklácie a spĺňa osobitné kritériá, ktoré sa vypracujú v súlade s týmito podmienkami:

- a) látka alebo vec sa bežne používa na špecifické účely;
- b) pre túto látku alebo vec existuje trh alebo je po nej dopyt;
- c) látka alebo vec spĺňa technické požiadavky na špecifické účely a spĺňa existujúce právne predpisy a normy uplatniteľné na výroby; a
- d) použitie látky alebo veci nepovedie k celkovým nepriaznivým vplyvom na životné prostredie alebo zdravie ľudí.

Kritériá v potrebných prípadoch zahŕňajú aj limitné hodnoty pre znečisťujúce látky a zohľadnia všetky prípadné nepriaznivé vplyvy látky alebo predmetu na životné prostredie.

2. Opatrenia zamerané na zmenu a doplnenie nepodstatných prvkov tejto smernice jej doplnením, týkajúce sa prijatia kritérií stanovených v odseku 1 a špecifikujúcich druh odpadu, na ktorý sa tieto kritériá uplatňujú, sa prijímú v súlade s regulačným postupom s kontrolou uvedeným v článku 39 ods. 2. Mali by sa zväžiť osobitné kritériá na určenie, kedy odpad prestáva byť odpadom, a to okrem iného aspoň v prípade agregátov [kameniva – *neoficiálny preklad*], papiera, skla, kovov, pneumatík a textílií.

...

4. Ak neboli podľa postupu stanoveného v odsekoch 1 a 2 určené kritériá na úrovni Spoločenstva, členské štáty môžu v jednotlivých prípadoch rozhodnúť, či určitý odpad prestal byť odpadom, pričom zohľadnia uplatniteľnú judikatúru. ...“

5 Článok 7 rovnakej smernice s názvom „Zoznam odpadov“ vo svojom odseku 1 stanovuje:

„Opatrenia zamerané na zmenu a doplnenie nepodstatných prvkov tejto smernice, týkajúce sa aktualizácie zoznamu odpadov ustanoveného rozhodnutím 2000/532/ES, sa prijímú v súlade s regulačným postupom s kontrolou uvedeným v článku 39 ods. 2. Zoznam odpadov zahŕňa nebezpečný odpad a zohľadňuje pôvod a zloženie odpadu a v potrebných prípadoch i limitné hodnoty koncentrácie nebezpečných látok. Zoznam odpadov je záväzný z hľadiska určenia odpadu, ktorý sa má považovať za nebezpečný odpad. Zahrnutie látky alebo veci do zoznamu neznamená, že je odpadom za každých okolností. Látka alebo vec sa považuje za odpad, iba ak zodpovedá vymedzeniu pojmu v článku 3 bode 1.“

6 Článok 13 smernice 2008/98 uvádza:

„Členské štáty prijímú potrebné opatrenia s cieľom zabezpečiť, aby sa nakladanie s odpadom vykonávalo bez ohrozovania zdravia ľudí [a] poškodzovania životného prostredia...“

7 Podľa článku 17 smernice 2008/98 s názvom „Riadenie nebezpečného odpadu“:

„Členské štáty prijímú potrebné kroky na zabezpečenie toho, aby sa produkcia, zber a preprava nebezpečného odpadu, ako aj jeho skladovanie a úprava, vykonávali za podmienok zaručujúcich ochranu životného prostredia a zdravia ľudí s cieľom splniť ustanovenia článku 13 vrátane krokov na zabezpečenie sledovateľnosti od výroby až po konečné určenie a kontroly nebezpečného odpadu s cieľom splniť požiadavky článkov 35 a 36.“

Nariadenie REACH

8 Článok 1 ods. 1 nariadenia REACH stanovuje:

„Účelom tohto nariadenia je zabezpečiť vysokú úroveň ochrany ľudského zdravia a životného prostredia, vrátane podpory rozvoja alternatívnych metód hodnotenia nebezpečnosti látok[,] ako aj voľný obeh látok na vnútornom trhu, a zároveň zlepšovať konkurencieschopnosť a inovácie.“

9 Podľa článku 2 ods. 2 nariadenia REACH:

„Odpad, ako je vymedzený v smernici [2008/98], nie je látkou, prípravkom alebo výrobkom v zmysle článku 3 tohto nariadenia.“

10 Článok 3 nariadenia REACH obsahuje vo svojich bodoch 1 až 3 nasledujúce definície:

„1. látka: je chemický prvok a jeho zlúčeniny v prírodnom stave alebo získané akýmkoľvek výrobným postupom vrátane všetkých prísad potrebných na udržanie ich stability a všetkých nečistôt pochádzajúcich z použitého postupu, ktorá však nezahŕňa žiadne rozpúšťadlá, ktoré možno oddeliť bez ovplyvnenia stability látky alebo zmeny jej zloženia;

2. prípravok: je zmes alebo roztok zložený z dvoch alebo viacerých látok;

3. výrobok: je predmet, ktorý počas výroby dostáva konkrétny tvar, povrch alebo prevedenie, ktoré určuje jeho funkciu vo väčšej miere ako jeho chemické zloženie“.

11 V hlave VIII pod názvom „Obmedzenia výroby, uvádzania na trh a používania určitých nebezpečných látok, prípravkov a výrobkov“, v kapitole 1 s názvom „Všeobecné otázky“, článok 67 ods. 1 a 3 nariadenia REACH uvádza:

„1. Látka ako taká, látka v zmesi alebo vo výrobku, pre ktorú sa v prílohe XVII uvádza obmedzenie, sa nesmie vyrábať, uvádzať na trh ani používať, pokiaľ nespĺňa podmienky daného obmedzenia. ...

...

3. Členský štát si môže ponechať existujúce prísnejšie obmedzenia v súvislosti s prílohou XVII pre výrobu, uvádzanie na trh alebo používanie látky až do 1. júna 2013 za predpokladu, že tieto obmedzenia boli oznámené podľa zmluvy. Komisia zostaví a zverejní zoznam týchto obmedzení do 1. júna 2009.“

12 Článok 68 nariadenia REACH znie:

„1. Ak existuje neprijateľné riziko pre zdravie ľudí alebo životné prostredie vyplývajúce z výroby, používania alebo uvedenia látky na trh, ktoré sa musí riešiť na úrovni Spoločenstva, príloha XVII sa zmení a doplní v súlade s postupom uvedeným v článku 133 ods. 4 prijatím nových obmedzení alebo zmenou a doplnením súčasných obmedzení...“

...

2. Pre látku ako takú, látku v zmesi alebo vo výrobku, ktorá spĺňa kritériá klasifikácie v triedach nebezpečnosti karcinogenita, mutagenita pre zárodočné bunky alebo reprodukčná toxicita kategórie 1A alebo 1B a ktorú by mohli spotrebitelia použiť a pre ktorú Komisia navrhla obmedzenia spotrebiteľského použitia, sa príloha XVII mení a dopĺňa v súlade s postupom uvedeným v článku 133 ods. 4. Články 69 až 73 sa neuplatňujú.“

13 Podľa článku 69 rovnakého nariadenia, ak sa Komisia alebo členský štát domnievajú, že výroba, uvedenie na trh alebo používanie látky ako takej, látky v zmesi alebo vo výrobku predstavuje riziko pre zdravie ľudí alebo životné prostredie, ktoré nie je primerane kontrolované a ktoré je potrebné riešiť na úrovni Spoločenstva nad rámec opatrení, ktoré už boli prijaté, začnú konanie na prípravu nových obmedzení.

14 Článok 128 nariadenia REACH stanovuje:

„1. S výhradou odseku 2 členské štáty nezakážu, neobmedzia ani nebudú brániť výrobe, dovozu, uvedeniu na trh alebo použitiu látky ako takej, látky v prípravku alebo vo výrobku, na ktorú sa vzťahuje toto nariadenie a ktorá je v súlade s požiadavkami tohto nariadenia a, kde je to vhodné, aj s aktmi Spoločenstva prijatými na vykonávanie tohto nariadenia.

2. Žiadne z ustanovení tohto nariadenia nebráni členským štátom zachovať si alebo ustanoviť vnútroštátne predpisy na ochranu pracovníkov, zdravia ľudí a životného prostredia, ktoré sa uplatnia v prípadoch, keď toto nariadenie nezosúladuje požiadavky na výrobu, uvádzanie na trh alebo použitie.“

15 Podľa článku 129 ods. 1 rovnakého nariadenia:

„Ak má členský štát oprávnené dôvody domnievať sa, že na ochranu zdravia ľudí alebo životného prostredia je nevyhnutný naliehavý zásah, pokiaľ ide o látku ako takú, látku v prípravku alebo vo výrobku, i keď spĺňa požiadavky tohto nariadenia, môže prijať vhodné dočasné opatrenia. ...“

16 Príloha XVII nariadenia REACH s názvom „Obmedzenia výroby, uvádzania na trh a používania určitých nebezpečných látok, zmesí a výrobkov“ obsahuje vo svojom stĺpci 1 bod 19 vzťahujúci sa na „Zlúčeniny arzénu“. Obmedzenia týkajúce sa týchto zlúčenín boli prevzaté zo smernice Rady 76/769/EHS z 27. júla 1976 o aproximácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov vzťahujúcich sa na obmedzenia uvádzania na trh a používania niektorých nebezpečných látok a prípravkov (Ú. v. ES L 262, s. 201; Mim. vyd. 13/003, s. 317).

17 Pre tieto zlúčeniny arzénu príloha XVII v rovnakom bode 19 v stĺpci 2 týkajúcom sa „Podmienok obmedzenia“ stanovuje:

....

3. Nesmú sa použiť na konzerváciu dreva. Navyše drevo, ktoré je takto ošetrené, sa nesmie uviesť na trh.

4. Odchylne od odseku 3:

a) V súvislosti s látkami a zmesami na konzerváciu dreva: tieto sa môžu používať v priemyselných výrobných zariadeniach používajúcich vákuum alebo tlak na impregnáciu dreva, ak ide o roztoky anorganických zlúčenín medi, chrómu a arzénu (MCA) typu C a pokiaľ sú povolené v súlade s článkom 5 ods. 1 smernice 98/8/ES. Takto ošetrené drevo sa nesmie uviesť na trh pred dokončením fixácie konzervačného prostriedku.

- b) Drevo ošetrené roztokmi MCA v súlade s písmenom a) sa môže uviesť na trh na odborné a priemyselné použitie za predpokladu, že z dôvodu ochrany bezpečnosti ľudí a zvierat sa vyžaduje štruktúrna integrita dreva a nie je pravdepodobné, že by sa počas svojej životnosti dostalo do priameho kožného kontaktu s osobami širokej verejnosti:
- ako stavebné drevo vo verejných a poľnohospodárskych budovách, úradných budovách a priemyselných objektoch,
  - na mostoch a mostových konštrukciách,
  - ...
  - ako stĺpy elektrického a telekomunikačného vedenia,
  - ...
- d) Ošetrené drevo uvedené v písmene a) sa nesmie použiť:
- v obytných ani domácich stavbách, bez ohľadu na účel,
  - pri akomkoľvek použití, kde hrozí riziko opakovaného styku s pokožkou,
  - ...
5. Drevo ošetrené zlúčeninami arzénu, ktoré sa v Spoločenstve používalo pred 30. septembrom 2007 alebo sa uviedlo na trh v súlade s odsekom 4, sa nemusí odstrániť a môže sa naďalej používať, až kým sa mu neskončí životnosť.
6. Drevo ošetrené MCA typu C, ktoré sa v Spoločenstve používalo pred 30. septembrom 2007 alebo ktoré sa uviedlo na trh v súlade s odsekom 4:
- sa môže použiť, príp. opätovne použiť za podmienok týkajúcich sa jeho použitia, ktoré sú uvedené v bode 4 písm. b), c) a d),
  - sa môže uviesť na trh za podmienok týkajúcich sa jeho použitia, ktoré sú uvedené v bode 4 písm. b), c) a d).
7. Členské štáty môžu povoliť, aby sa drevo ošetrené inými typmi roztokov MCA, ktoré sa v Spoločenstve používalo pred 30. septembrom 2007:
- používalo, príp. opätovne použilo za podmienok týkajúcich sa jeho použitia, ktoré sú uvedené v bode 4 písm. b), c) a d),
  - uviedlo na trh za podmienok týkajúcich sa jeho použitia, ktoré sú uvedené v bode 4 písm. b), c) a d).“

Fínske právo

Zákon 86/2000 o ochrane životného prostredia

- 18 § 7 zákona 86/2000 o ochrane životného prostredia s názvom „Zákaz znečisťovania pôdy“ v znení, ktoré sa uplatňuje na spor vo veci samej, stanovuje:

„Odpady ani iné látky ani organizmy, ani mikroorganizmy sa nesmú pridávať ani odvádzať do pôdy, ak by to zhoršilo kvalitu pôdy a toto zhoršenie by mohlo viesť k ohrozeniu alebo poškodeniu zdravia alebo životného prostredia, k výraznému zníženiu rekreačnej hodnoty alebo k inému porovnateľnému obmedzeniu verejného či súkromného záujmu. ...“

- 19 § 28 rovnakého zákona stanovuje:

„Na každú činnosť, ktorá so sebou prináša nebezpečenstvo znečistenia životného prostredia, je potrebné povolenie (environmentálne povolenie). Činnosti podliehajúce povoleniu určí nariadenie.

Environmentálne povolenie sa ďalej vyžaduje:

1. na akúkoľvek činnosť, ktorá môže spôsobiť znečistenie riečnej siete, ak príslušný projekt nebol predložený na predbežné schválenie podľa zákona o vodách;

...

4. na priemyselné alebo odborné spracovanie odpadov, na ktoré sa vzťahuje zákon o odpadoch.“

Nariadenie vlády 647/2009 o výnimke z určitých ustanovení prílohy XVII nariadenia REACH

- 20 § 1 nariadenia vlády 647/2009 o výnimke z určitých ustanovení prílohy XVII nariadenia REACH stanovuje:

„V súlade s prílohou tohto nariadenia sa odlišne upravujú obmedzenia uvedené v prílohe XVII nariadenia REACH, ktoré sa uplatňujú na výrobu, uvádzanie na trh a používanie nebezpečných látok, prípravkov alebo výrobkov v zmysle článku 67 uvedeného nariadenia.“

- 21 Príloha rovnakého nariadenia vlády obsahuje, pokiaľ ide o zlúčeniny arzénu, nasledujúce ustanovenie:

„Odchylné od ustanovení bodu 19 prílohy XVII nariadenia REACH, drevo ošetrené roztokmi MCA typu B, ktoré sa používalo pred 30. septembrom 2007, sa môže uviesť na trh, použiť alebo opätovne použiť, ak sú splnené podmienky uvedené v bode 19 ods. 4 písm. b), c) a d) prílohy XVII nariadenia REACH.“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

- 22 Liikenne ja infrastruktuuri -vastualue rozhodol v roku 2008 o obnovení 35 km dlhého chodníka, ktorý spája dedinu Raittijärvi (Laponsko) s najbližšou zjazdovou cestou a ktorý čiastočne prechádza zónou Natura 2000. Tieto práce mali spočívať predovšetkým v umiestnení drevených látok na uľahčenie prechodu vozidiel typu „quad“ mimo zimnej sezóny vo vlhkých oblastiach. Tieto látky sú podopierané konštrukciami tvorenými bývalými telekomunikačnými stĺpmi, ktoré boli pre svojmu predchádzajúcemu použitiu ošetrené roztokom MCA.

- 23 Keďže zväz Lapin luonnonsuojelupiiri, ktorý je žalobcom v konaní vo veci samej, sa domnieva, že tieto stĺpy predstavujú nebezpečný odpad, požiadal Lapin ympäristökeskus, teraz Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastualue (orgán poverený ochranou životného prostredia) o zákaz použitia týchto látok. Keďže táto žiadosť bola rozhodnutím z 24. februára 2009 zamietnutá, tento zväz podal žalobu na Vaasan hallinto-oikeus (správny súd vo Vaasa), ktorý rozsudkom z 9. októbra 2009 zrušil toto zamietajúce rozhodnutie.
- 24 Liikenne ja infrastruktuuri -vastualue podal odvolanie proti tomuto rozsudku na Korkein hallinto-oikeus (najvyšší správny súd).
- 25 Vnútroštátny súd sa predovšetkým pýta, či je na použitie bývalých telekomunikačných stĺpov ošetrených roztokom MCA potrebné byť držiteľom environmentálneho povolenia v zmysle zákona 86/2000 o ochrane životného prostredia. Domnieva sa, že na vyriešenie tejto otázky treba poznať, či sú takéto stĺpy, teraz opätovne použité ako podporné drevo, odpadom, konkrétne nebezpečným odpadom, alebo či stratili túto povahu v dôsledku opätovného použitia, pričom samotné nariadenie REACH povoľuje opätovné použitie takéhoto ošetreného dreva.
- 26 Za týchto okolností Korkein hallinto-oikeus rozhodol konanie prerušiť a položiť Súdnemu dvoru tieto judičiálne otázky:
- „1. Možno zo skutočnosti, že odpad bol klasifikovaný ako nebezpečný odpad, priamo usudzovať, že použitie látky alebo výrobku povedie k celkovým nepriaznivým vplyvom na životné prostredie alebo zdravie ľudí v zmysle článku 6 ods. 1 písm. d) smernice 2008/98/ES...? Môže nebezpečný odpad prestať byť odpadom, ak sú splnené podmienky stanovené v článku 6 ods. 1 písm. d) smernice 2008/98/ES?
  2. Treba pri výklade pojmu odpad, najmä pri posudzovaní povinnosti zneškodňovať látku alebo výrobok, zohľadniť skutočnosť, že opätovné použitie výrobku, ktorý je predmetom posudzovania, je v súlade s prílohou XVII uvedenou v článku 67 nariadenia REACH povolené za určitých podmienok, a v prípade kladnej odpovede, akým spôsobom?
  3. Došlo článkom 67 nariadenia REACH k harmonizácii požiadaviek na výrobu, uvádzanie na trh alebo použitie v zmysle článku 128 ods. 2 nariadenia REACH, v dôsledku čoho nemožno použitiu prípravkov a výrobkov uvedených v prílohe XVII zabrániť na základe vnútroštátnych environmentálnych predpisov v prípade, ak obmedzenia [uvedené v týchto ustanoveniach] neboli uverejnené v zozname, ktorý v súlade s článkom 67 ods. 3 nariadenia REACH zverejnila Komisia?
  4. Má sa výpočet spôsobov použitia dreva, ktoré bolo ošetrené roztokom MCA, uvedený v [prílohe XVII bode 19 ods. 4 písm. b)] nariadenia REACH vykladať v tom zmysle, že ide o konečný taxatívny výpočet všetkých spôsobov používania?
  5. Môže sa použitie dreva, o ktoré ide, ako podpory posudzovať rovnako ako spôsoby použitia uvedené v otázke 4, v dôsledku čoho je tento spôsob použitia možné povoliť na základe [prílohy XVII bodu 19 ods. 4 písm. b)] nariadenia REACH, ak sú splnené požadované podmienky?
  6. Aké okolnosti treba zohľadniť pri posudzovaní rizika opakovaného styku s pokožkou uvedeného v [prílohe XVII bodu 19 ods. 4 písm. d)] nariadenia REACH?
  7. Výraz ‚riziko‘ použitý v ustanovení uvedenom v šiestej otázke znamená, že opakovaný styk s pokožkou je teoreticky možný alebo prinajmenšom do istej miery pravdepodobný?“

O prejudiciálnych otázkach

Úvodné pripomienky

- 27 Ako vyplýva z odôvodnenia návrhu na začatie prejudiciálneho konania, pôvod sporu, ktorý bol predložený na rozhodnutie vnútroštátnemu súdu, sa týka okolnosti, že hoci sporné telekomunikačné stĺpy boli ošetrené nebezpečnou látkou v zmysle a na účely uplatňovania nariadenia REACH, jednako však platí, že podľa rovnakého nariadenia takéto ošetrenie nebráni tomu, aby sa tieto stĺpy v určitých situáciách a za určitých podmienok používali určitými spôsobmi, medzi ktoré možno prípadne zaradiť lávky dotknutého chodníka.
- 28 V tejto súvislosti je potrebné, aby sa Súdny dvor vyjadril najprv k otázkam týkajúcim sa výkladu nariadenia REACH, ktoré je právnou úpravou nezávislou od úpravy odpadov, keďže okrem iného sa uvádza, že podľa článku 2 ods. 2 tohto nariadenia, odpad, ako ho vymedzuje smernica 2008/98, nie je látkou, prípravkom ani výrobkom v zmysle článku 3 rovnakého nariadenia.
- 29 Okrem toho, keďže na otázku Súdneho dvora predloženú v súlade s článkom 104 ods. 5 rokovacieho poriadku v znení, ktoré sa uplatňovalo v deň tejto otázky, vnútroštátny súd spresnil, že bude musieť zohľadniť nielen právnú úpravu, ktorá bola účinná v okamihu skutkových okolností sporu, ale aj tú, ktorá bude účinná v deň, keď rozhodne, treba na položené otázky odpovedať uplatnením jednák smernice 2008/98 a jednák nariadenia REACH, pokiaľ ide o ich ustanovenia, ktoré sú dotknuté vo veci samej.

O tretej otázke

- 30 Svojou treťou otázkou, ktorú treba preskúmať ako prvú, sa vnútroštátny súd pýta, či sa články 67 a 128 nariadenia REACH majú vykladať v tom zmysle, že toto nariadenie harmonizuje požiadavky týkajúce sa výroby, uvádzania na trh alebo používania látky, ako je tá využívajúca zlúčeniny arzenu, na ktorú sa okrem iného vzťahuje obmedzenie podľa prílohy XVII tohto nariadenia.
- 31 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že podľa článku 1 ods. 1 nariadenia REACH je jeho cieľom zabezpečiť vysokú úroveň ochrany ľudského zdravia a životného prostredia, vrátane podpory rozvoja alternatívnych metód hodnotenia nebezpečnosti látok, ako aj voľný obeh látok na vnútornom trhu, a zároveň zlepšovať konkurencieschopnosť a inovácie (rozsudok zo 7. júla 2009, S.P.C.M. a i., C-558/07, Zb. s. I-5783, bod 35).
- 32 Ako uviedla generálna advokátka v bode 55 svojich návrhov, voľný pohyb na vnútornom trhu je zabezpečený najmä tým, že členské štáty podľa článku 128 ods. 1 nariadenia REACH nezakážu ani neobmedzia použitie látky samej osebe alebo vo výrobku, na ktorú sa vzťahuje toto nariadenie a ktorá je v súlade s požiadavkami tohto nariadenia, prípadne aj s aktmi Spoločenstva prijatými na jeho vykonanie, ani mu nebudú brániť. Podľa odseku 2 rovnakého článku 128 však žiadne z ustanovení nariadenia REACH nebráni členským štátom zachovať si alebo ustanoviť vnútroštátne predpisy na ochranu pracovníkov, zdravia ľudí a životného prostredia, ktoré sa uplatnia v prípadoch, keď toto nariadenie neharmonizuje požiadavky na výrobu, uvádzanie na trh alebo použitie.
- 33 Z týchto ustanovení teda vyplýva, že normotvorca Únie zamýšľal harmonizovať tieto požiadavky v určitých prípadoch, medzi ktoré patrí prípad uvedený v článku 67 ods. 1 nariadenia REACH.
- 34 Podľa tohto ustanovenia sa totiž látka ako taká, látka v zmesi alebo vo výrobku, pre ktorú sa v prílohe XVII uvádza obmedzenie, nesmie vyrábať, uvádzať na trh ani používať, pokiaľ nespĺňa podmienky daného obmedzenia.

- 35 Z toho vyplýva, že výroba, uvádzanie na trh ani používanie látky uvedenej v článku 67 ods. 1 nariadenia REACH nemôžu podliehať iným podmienkam, ako sú tie, ktoré sú stanovené týmto nariadením a ktoré, ako to vyplýva z článkov 68 ods. 1 a 69 rovnakého nariadenia, zodpovedajú potrebe „rieš[enia] na úrovni Spoločenstva“.
- 36 Pokiaľ ide o článok 67 ods. 3 nariadenia REACH, hoci povoľuje členskému štátu ponechať existujúce obmedzenia prísnejšie, ako sú tie v prílohe XVII, je to tak len dočasne, do 1. júna 2013, a pod podmienkou, že tieto obmedzenia boli oznámené Komisii, pričom Fínska republika okrem iného uznala, že tak neurobila. Dočasnosť a podmienenosť tohto opatrenia nemôže spochybniť existenciu harmonizácie uskutočnenej článkom 67 ods. 1 nariadenia REACH.
- 37 Preto ak chce členský štát uviesť nové podmienky na prípravu, uvádzanie na trh alebo použitie látky, na ktorú sa vzťahuje obmedzenie podľa prílohy XVII nariadenia REACH, môže tak urobiť jedine buď v súlade s článkom 129 ods. 1 tohto nariadenia, aby riešil naliehavú situáciu s cieľom ochrany zdravia ľudí alebo životného prostredia, alebo v súlade s článkom 114 ods. 5 ZFEÚ na základe nových vedeckých dôkazov týkajúcich sa najmä ochrany životného prostredia. Prijatie iných podmienok členskými štátmi by bolo nezlučiteľné s cieľmi tohto nariadenia (pozri analogicky rozsudok z 15. septembra 2005, Cindu Chemicals a i., C-281/03 a C-282/03, Zb. s. I-8069, bod 44).
- 38 Za týchto podmienok treba na tretiu otázku odpovedať tak, že články 67 a 128 nariadenia REACH sa majú vykladať v tom zmysle, že právo Únie harmonizuje požiadavky týkajúce sa výroby, uvádzania na trh alebo používania látky, ako je tá týkajúca sa zlúčenín arzénu, na ktorú sa vzťahuje obmedzenie podľa prílohy XVII tohto nariadenia.

O štvrtej a piatej otázke

- 39 Svojou štvrtou a piatou otázkou, ktoré treba preskúmať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má príloha XVII bod 19 ods. 4 písm. b) nariadenia REACH, ktoré vymenúva možné spôsoby použitia dreva ošetrovaného roztokom MCA, vykladať v tom zmysle, že toto ustanovenie má vyčerpávajúcu povahu, a preto nemôže byť rozšírené o iné spôsoby použitia ako tie, ktoré tam sú vymenované.
- 40 Ustanovenia prílohy XVII bodu 19 ods. 4 nariadenia REACH vymedzujú prípady, v ktorých sa možno odchýliť od ustanovení odseku 3 rovnakého bodu zakazujúcich použitie zlúčenín arzénu na ochranu dreva.
- 41 Tak zo samotného znenia týchto ustanovení, ako aj z ich cieľa vyplýva, že odchylná úprava uvedená v tomto odseku 4 sa nevyhnutne musí vykladať striktnie.
- 42 Je totiž nesporné, že normotvorca Únie sa pri zaradení zlúčenín arzénu do prílohy XVII nariadenia REACH domnieval, ako to vyplýva najmä z názvu tejto prílohy a článkov 68 a 69 tohto nariadenia, že táto látka predstavuje nekontrolované, či dokonca neprijateľné nebezpečenstvo alebo riziko pre zdravie ľudí alebo životné prostredie. Z tohto dôvodu by sa odchýlky od použitia takejto látky nemali vykladať extenzívne.
- 43 V dôsledku toho má zoznam možných spôsobov použitia dreva ošetrovaného roztokom MCA uvedený v prílohe XVII bode 19 ods. 4 písm. b) nariadenia REACH vyčerpávajúcu povahu.
- 44 Pokiaľ ide o použitie dreva pri prácach, ktoré viedli k sporu vo veci samej, z dokumentov v spise predloženom Súdnu dvoru a najmä z fotografií, ktoré sú jeho súčasťou, nevyplýva, že látky, o ktoré ide vo veci samej, majú predovšetkým z pohľadu ich stavby a funkcie odlišné vlastnosti ako akýkoľvek

most alebo technické dielo potrebné na zriadenie prechodu. Iba vnútroštátnemu súdu však prislúcha overiť, či použitie sporných telekomunikačných stĺpov na podporu týchto látok skutočne patrí medzi spôsoby použitia, ktoré sú súčasťou zoznamu uvedeného v predchádzajúcom bode tohto rozsudku.

- 45 Za týchto podmienok treba na štvrtú a piatu otázku odpovedať tak, že príloha XVII bod 19 ods. 4 písm. b) nariadenia REACH, ktoré vymenúva spôsoby, ktorými môže byť odchyľne od všeobecnej úpravy použité drevo ošetrené roztokom MCA, sa má vykladať v tom zmysle, že výpočet uvedený v tomto ustanovení má vyčerpávajúcu povahu a táto odchylná úprava sa preto nemôže uplatňovať na iné prípady, ako sú tie, ktoré tam sú uvedené. Vnútroštátnemu súdu prislúcha overiť, či za okolností, ako sú tie vo veci samej, použitie sporných telekomunikačných stĺpov na podporu látok skutočne patrí medzi spôsoby použitia vymenované v uvedenom ustanovení.

O šiestej a siedmej otázke

- 46 Svojou šiestou a siedmou otázkou, ktoré treba preskúmať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, aký je rozsah pôsobnosti ustanovení prílohy XVII bodu 19 ods. 4 písm. d) druhej zarážky nariadenia REACH, podľa ktorých drevo ošetrené roztokom MCA sa nesmie použiť akýmkoľvek spôsobom, pri ktorom hrozí riziko opakovaného styku s pokožkou.
- 47 Ako uviedla generálna advokátka v bodoch 45 a 46 svojich návrhov, normotvorca Únie nezamýšľal zakázať použitie takéhoto dreva na základe existencie jednoduchého rizika kontaktu s pokožkou, lebo takéto riziko prakticky nemožno nikdy úplne vylúčiť. Príslušný zákaz je teda odôvodnený opakovanosťou tohto kontaktu.
- 48 Vzhľadom na ciele nariadenia REACH, ako boli pripomenuté v bode 31 tohto rozsudku, takto cieľným rizikom musí byť to, ktoré vystavuje dotknutú verejnosť nebezpečenstvu pre zdravie ľudí z dôvodu frekvencie kontaktu s pokožkou.
- 49 V tejto súvislosti treba uviesť, že podľa prílohy XVII bodu 19 ods. 4 písm. b) nariadenia REACH drevo ošetrené roztokom MCA možno uviesť na trh na priemyselné a odborné použitie len pod podmienkou, že predovšetkým nie je pravdepodobné, že by sa počas svojej životnosti dostalo do kontaktu s pokožkou osôb verejnosti.
- 50 Z toho vyplýva, že zákaz stanovený v prílohe XVII bode 19 ods. 4 písm. d) druhej zarážke nariadenia REACH sa musí uplatňovať v každej situácii, ktorá s akoukoľvek pravdepodobnosťou zahŕňa opakovaný kontakt pokožky s drevom ošetreným roztokom MCA.
- 51 Posúdenie tejto pravdepodobnosti preto závisí od konkrétnych podmienok možných spôsobov použitia dreva ošetreného roztokom MCA. Konkrétne, za okolností, ako sú tie vo veci samej, by táto pravdepodobnosť mohla závisieť najmä od podmienok, za ktorých sú sporné telekomunikačné stĺpy integrované do samotnej štruktúry látok, alebo aj od rôznych druhov ich použitia. Ak tieto stĺpy len podpierajú lávky, pričom nepredstavujú povrch, po ktorom sa užívatelia za bežných okolností pohybujú, zdá sa v zásade nepravdepodobné, že by sa ich pokožka opakovane dostávala do kontaktu s ošetreným drevom. Toto posúdenie však prislúcha vnútroštátnemu súdu.
- 52 Za týchto okolností treba na šiestu a siedmu otázku odpovedať tak, že ustanovenia prílohy XVII bodu 19 ods. 4 písm. d) druhej zarážky nariadenia REACH, podľa ktorých drevo ošetrené roztokom MCA sa nesmie použiť akýmkoľvek spôsobom, pri ktorom hrozí riziko opakovaného styku s pokožkou, sa majú vykladať v tom zmysle, že príslušný zákaz sa musí uplatňovať v každej situácii, ktorá s akoukoľvek pravdepodobnosťou zahŕňa opakovaný kontakt pokožky s ošetreným drevom, pričom takáto pravdepodobnosť sa musí odvodiť od konkrétnych podmienok bežného spôsobu použitia tohto dreva, čo prislúcha overiť vnútroštátnemu súdu.

O prvej otázke

- 53 Svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či z požiadavky uvedenej v článku 6 ods. 1 prvom pododseku písm. d) smernice 2008/98, podľa ktorej aby odpad prestal byť odpadom po tom, čo prešiel činnosťou zhodnocovania alebo recyklácie, jeho použitie nesmie mať celkové škodlivé dôsledky pre životné prostredie alebo zdravie ľudí, vyplýva, že odpad patriaci do skupiny nebezpečných odpadov nikdy neprestane byť odpadom.
- 54 Pri kladení tejto otázky vnútroštátny súd vychádzal z predpokladu, že telekomunikačné stĺpy, o ktoré ide vo veci samej, sa po tom, ako skončilo ich pôvodné určenie, stali odpadom v zmysle smernice 2008/98 a ich nové určenie ako štruktúry na podporu lávok je zlučiteľné s požiadavkami tejto smernice len vtedy, ak stratili povahu odpadu podľa podmienok stanovených v článku 6 ods. 1 prvom pododseku rovnakej smernice, najmä ak ich použitie nemá celkové škodlivé dôsledky pre životné prostredie alebo zdravie ľudí.
- 55 Ako však uviedla generálna advokátka v bode 67 svojich návrhov, článok 6 ods. 1 prvý pododsek smernice 2008/98 sa obmedzuje na stanovenie podmienok, ktorým musia zodpovedať osobitné kritériá umožňujúce určiť, ktorý odpad prestane byť odpadom v zmysle článku 3 bodu 1 tejto smernice, ak prešiel činnosťou zhodnocovania alebo recyklácie. Takéto podmienky preto samy osebe nemôžu umožňovať priame určenie, že určitý odpad sa už nemôže považovať za odpad. Okrem toho je nesporné, že právo Únie nestanovuje takéto osobitné kritériá, pokiaľ ide o drevo spracované za podmienok, ako sú tie vo veci samej.
- 56 Je však pravda, že ak neboli určené nijaké kritériá na úrovni Únie, členské štáty môžu podľa článku 6 ods. 4 smernice 2008/98 v jednotlivých prípadoch rozhodnúť, či určitý odpad prestal byť odpadom, pričom zohľadnia judikatúru, ktorá sa v tejto oblasti uplatňuje. Na to, aby sa vnútroštátnemu súdu poskytla užitočná odpoveď, treba vzhľadom na túto judikatúru preskúmať, či odpad považovaný za nebezpečný môže prestať byť odpadom, čo nevylučuje ani článok 6 smernice 2008/98, ani nijaké iné ustanovenie tejto smernice.
- 57 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že hoci bol odpad predmetom úplného spracovania, v dôsledku ktorého príslušná látka získala rovnakú povahu a vlastnosti ako prvotná surovina, stále platí, že túto látku možno považovať za odpad, ak v súlade s vymedzením uvedeným v článku 3 bodu 1 smernice 2008/98 sa jej držiteľ zbaví alebo má úmysel alebo povinnosť zbaviť sa jej (pozri v tomto zmysle rozsudky z 15. júna 2000, ARCO Chemie Nederland a i., C-418/97 a C-419/97, Zb. s. I-4475, bod 94, ako aj z 18. apríla 2002, Palin Granit a Vehmassalon kansanterveystyön kuntayhtymän hallitus, C-9/00, Zb. s. I-3533, bod 46). Posúdenie potrebné v tomto zmysle prislúcha vnútroštátnemu súdu.
- 58 Skutočnosť, že látka je výsledkom zhodnotenia v zmysle smernice 2008/98, predstavuje len jednu z okolností, ktorá sa musí zohľadniť pri určení, či je táto látka stále odpadom, ale ako taká neumožňuje vyvodenie konečného záveru v tejto súvislosti (rozsudok ARCO Chemie Nederland a i., už citovaný, bod 97).
- 59 V dôsledku toho treba na určenie, či zhodnotenie umožňuje premeniť daný predmet na použiteľný výrobok, overiť, či vzhľadom na všetky okolnosti veci možno použiť tento predmet v súlade s požiadavkami smernice 2008/98, ako sú uvedené najmä v jej článkoch 1 a 13, bez ohrozenia ľudského zdravia a poškodzovania životného prostredia.
- 60 Na prvú otázku preto treba odpovedať tak, že právo Únie v zásade nevylučuje, aby odpad považovaný za nebezpečný mohol prestať byť odpadom v zmysle smernice 2008/98, ak zhodnotenie umožňuje jeho použiteľnosť bez ohrozenia zdravia ľudí a poškodzovania životného prostredia a ak sa okrem toho nezistí, že držiteľ daného predmetu sa ho zbavil alebo má úmysel alebo povinnosť zbaviť sa ho v zmysle článku 3 bodu 1 rovnakej smernice, čo prislúcha overiť vnútroštátnemu súdu.

O druhej otázke

- 61 Svojou druhou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či nariadenie REACH, najmä jeho príloha XVII, tým, že za určitých podmienok povoľuje použitie dreva ošetreného roztokom MCA, má význam v súvislosti s určením, či takéto drevo môže prestať byť odpadom, keďže ak sú splnené tieto podmienky, jeho držiteľ nemá povinnosť zbaviť sa ho v zmysle článku 3 bodu 1 smernice 2008/98.
- 62 Ako bolo uvedené v bode 31 tohto rozsudku, cieľom nariadenia REACH je zabezpečiť vysokú úroveň ochrany ľudského zdravia a životného prostredia. Vzhľadom na tento cieľ sa musí pripustiť, že normotvorca Únie tým, že za určitých podmienok povolil použitie dreva ošetreného roztokom MCA, usudzoval, že hoci sa na toto ošetrenie použila nebezpečná látka, na ktorú sa vzťahujú obmedzenia na základe tohto nariadenia, ak bude toto použitie obmedzené na určité spôsoby použitia, toto nebezpečenstvo nemôže ohroziť túto vysokú úroveň ochrany ľudského zdravia a životného prostredia.
- 63 Nakladanie s odpadom sa pritom musí podľa článku 13 smernice 2008/98 uskutočňovať s porovnateľným cieľom, bez ohrozenia ľudského zdravia a poškodzovania životného prostredia. Za týchto podmienok nič nebráni tomu, aby sa pri posudzovaní tejto požiadavky zohľadnila skutočnosť, že nebezpečný odpad prestáva byť odpadom, keďže sa zhodnotil formou povoleného použitia v zmysle prílohy XVII nariadenia REACH a jeho držiteľ už nemá povinnosť zbaviť sa ho v zmysle článku 3 bodu 1 tejto smernice.
- 64 Na druhú otázku preto treba odpovedať tak, že nariadenie REACH, najmä jeho príloha XVII, tým, že za určitých podmienok povoľuje použitie dreva ošetreného roztokom MCA, má za okolností, ako sú tie vo veci samej, význam v súvislosti s určením, či takéto drevo môže prestať byť odpadom, keďže ak sú splnené tieto podmienky, jeho držiteľ nemá povinnosť zbaviť sa ho v zmysle článku 3 bodu 1 smernice 2008/98.

O trovách

- 65 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdny dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (druhá komora) rozhodol takto:

- 1. Právo Únie v zásade nevyklučuje, aby odpad považovaný za nebezpečný mohol prestať byť odpadom v zmysle smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/98/ES z 19. novembra 2008 o odpade a o zrušení určitých smerníc, ak zhodnotenie umožňuje jeho použiteľnosť bez ohrozenia zdravia ľudí a poškodzovania životného prostredia a ak sa okrem toho nezistí, že držiteľ daného predmetu sa ho zbavil alebo má úmysel alebo povinnosť zbaviť sa ho v zmysle článku 3 bodu 1 rovnakej smernice, čo prislúcha overiť vnútroštátnemu súdu.**
- 2. Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 z 18. decembra 2006 o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní chemikálií (REACH) a o zriadení Európskej chemickej agentúry, o zmene a doplnení smernice 1999/45/ES a o zrušení nariadenia Rady (EHS) č. 793/93 a nariadenia Komisie (ES) č. 1488/94, smernice Rady 76/769/EHS a smerníc Komisie 91/155/EHS, 93/67/EHS, 93/105/ES a 2000/21/ES, v znení nariadenia Komisie č. 552/2009 z 22. júna 2009, najmä jeho príloha XVII, tým, že za určitých podmienok povoľuje použitie dreva ošetreného roztokom nazvaným „MCA“ (meď-chróm-arzén), sa má vykladať v tom zmysle, že za okolností, ako sú tie vo veci samej,**

má význam v súvislosti s určením, či takéto drevo môže prestať byť odpadom, keďže ak sú splnené tieto podmienky, jeho držiteľ nemá povinnosť zbaviť sa ho v zmysle článku 3 bodu 1 smernice 2008/98.

3. Články 67 a 128 nariadenia (ES) č. 1907/2006 sa majú vykladať v tom zmysle, že právo Únie harmonizuje požiadavky týkajúce sa výroby, uvádzania na trh alebo používania látky, ako je tá týkajúca sa zlúčenín arzénu, na ktorú sa vzťahuje obmedzenie podľa prílohy XVII tohto nariadenia.
4. Príloha XVII bod 19 ods. 4 písm. b) nariadenia č. 1907/2006, ktoré vymenúva spôsoby, ktorými môže byť odchylne od všeobecnej úpravy použité drevo ošetrené roztokom nazvaným „MCA“ (meď-chróm-arzén), sa má vykladať v tom zmysle, že výpočet uvedený v tomto ustanovení má vyčerpávajúcu povahu a táto odchýlna úprava sa preto nemôže uplatňovať na iné prípady, ako sú tie, ktoré tam sú uvedené. Vnútroštátnemu súdu prislúcha overiť, či za okolností, ako sú tie vo veci samej, použitie sporných telekomunikačných stĺpov na podporu lávok skutočne patrí medzi spôsoby použitia vymenované v uvedenom ustanovení.
5. Ustanovenia prílohy XVII bodu 19 ods. 4 písm. d) druhej zarážky nariadenia č. 1907/2006, podľa ktorých drevo ošetrené roztokom nazvaným „MCA“ (meď-chróm-arzén) sa nesmie použiť akýmkoľvek spôsobom, pri ktorom hrozí riziko opakovaného styku s pokožkou, sa majú vykladať v tom zmysle, že príslušný zákaz sa musí uplatňovať v každej situácii, ktorá s akoukoľvek pravdepodobnosťou zahŕňa opakovaný kontakt pokožky s ošetreným drevom, pričom takéto pravdepodobnosť sa musí odvodiť od konkrétnych podmienok bežného spôsobu použitia tohto dreva, čo prislúcha overiť vnútroštátnemu súdu.

Podpisy